

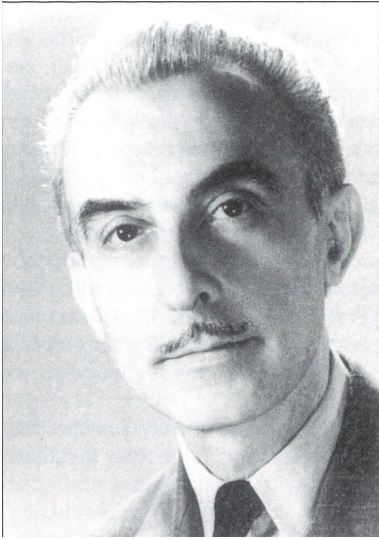
Ruta Literària

Domènec Perramon

Arenys de Munt

Petita biografia de l'autor

Perramon neix el 20 de maig del 1906 a Canet de Mar. Quan és ben petit, la seva família es trasllada a Arenys de Munt per requeriments de la feina del seu pare, tècnic d'una empresa de teixit. Això li donarà l'oportunitat d'interioritzar el paisatge genuí d'aquesta contrada: boscos, vinyes, fonts, rials...

És un moment important de la nostra història: es crea la Mancomunitat, s'organitza el 1r Congrés Internacional de la Llengua Catalana, es crea l'IEC – Institut d'Estudis Catalans –, l'Escola de Bibliotecàries, l'Escola de Funcionaris, la d'Enginyers...

Perramon és expert en comptabilitat i tècnic en teixits, però se sent més atret per la literatura i la cultura en general. El trobem al Casal Català d'Arenys de Munt, on dirigeix diverses obres de teatre amb la implicació de gent del poble. Elabora una revista, *El porró*, redactada i editada totalment per ell. Participa activament en d'altres de locals, com *Flama* o *El Full*, entre els anys 1931 i 1934. Aconsegueix un premi ordinari i dos d'extraordinaris als Jocs Florals de Barcelona (1932, 1934 i 1936), premis ordinaris als Jocs Florals de Lleida (1932) i Girona (1935), a més d'uns trenta premis més a tota la geografia comarcal i nacional fins al 1936. Des de l'exili, continuarà participant-hi i guanyarà els de Buenos Aires (1941 i 1960), Santiago de Xile (1943), l'Havana (1944) i Mendoza (1958).

Domènec estigué molt vinculat afectivament a la seva mare, la Sra. Francisqueta, i amb molta gent d'Arenys de Munt, sobretot companyes (Juliana Parera, Matilde Planas i Anna Canals, a qui aprecià d'una manera sincera i sentida). I també es relacionà afectivament amb Rosa Verdú de Barcelona. Això motivà un devessall de poemes d'amor, elegants i emotius, embolcallats de natura, tot seguint el costum d'alguns poetes de la seva època.

Perramon va créixer dins d'una ideologia esquerrana. Ja d'adolescent, la fonamenta i n'adquireix un ferm bagatge al Casal Català

d'Arenys de Munt. Ingressa a la Unió Socialista de Catalunya. El 1934 aconseguix una plaça de funcionari al Departament d'Economia i Agricultura de la Generalitat de Catalunya. El 1936 ingressa al Servei de Premsa i Ràdio. El 1938 és mobilitzat a la secció de premsa del Quarter General de l'Exèrcit i escriu força articles a *El combatiente* i, finalment, s'exilia perquè no vol abandonar els seus companys que travessen la frontera, i acaba en el camp de concentració de Canet Platja. (Se n'hauria pogut lliurar a través de l'ajut que li brindava el seu gran amic Dr. Riu Porta, però preferí patir el mateix destí que els seus companys.)

Se salva de miracle. Passa una temporada a Perpinyà i després a Anglaterra, on sobreviu gràcies a l'ajut d'un diputat laborista, Lord Farringdon. Després és acollit per la Dra. Collier i posteriorment treballa com a majordom de Lord Queenborough, a Wild Hill, on escriuria força.

Després vénen els bombardeigs de Londres. Sobreviu com pot. Dorm en un banc d'un restaurant i menja a canvi d'escriure cartes per al propietari.

Participa a la reunió del Consell Nacional de Catalunya (que representa el nostre país davant les potències mundials a l'exili) a Londres, el 29 de juliol del 1940.

Aconseguix feina com a secretari del cònsol general de Mèxic, però, quan aquest s'ha de traslladar a Panamà, els americans prohibeixen que un republicà sobrevoli el seu territori. Per tant, ha de romandre a Londres. Treballa per a la BBC com a guionista i traductor, com a adaptador i escriptor d'obres de teatre i com a intèrpret. Es casa amb Brenda Hudson, amb qui comparteix el gust per la lectura. Viu senzillament, sense cap luxe. Mor l'1 de febrer del 1976 a Londres. Les seves despulles descansen al cementiri d'Arenys de Munt, prop de les de la seva mare.

1r PUNT DE TROBADA: LA RIERA (davant la casa del poeta)

ROMANÇ DE FESTA MAJOR (fragment)

Passejarem per la fira
plena de crits i tragí,
i d'ocells i de mainada
que no paren de bronzir.
Contemplarem les botigues
i el tràfec d'entrar i sortir;
anirem per les parades
per si re hi vols escollir,
i tota una bella estona
ens podrem embadalir
amb els cavallets que roden
i roden sense desdir
al so d'aquella orgueneta
que xics i grans fa delir.
Veurem l'alegre gentada
que la festa fa acudir
i que omple els carrers de joia
i de joia els fa tremir:
aquells carrers lluminosos
que són de tan bon seguir
amb catifes de ginesta
i rosella i tomanyí,
i amb finestres amb alfàbregues,

i amb balcons amb un no-dir
de domassos i de noies
que l'aire i tot fan glatir
-l'aire, que té banderetes
i fanals de paper fi.
Seguirem tota la vila;
i quan ens prengui aquell bri
de fatiga o defallença,
veuràs que és dolç revenir
amb el xarop i la menta
i el pa de sucre i comí.

[...] I, després, la peça forta
que els hereus fa competir:
el ball de rams amb la toia,
que enguany jo et vull oferir
-i no ho dic per alabar-me'n,
sinó perquè crec que, així,
tu entendràs el que vull dir-te
sense que ho hagi de dir.

[...] Fores mestressa i senyora
del mas i el trull i el molí,
i del camp i de les vinyes
i dels fruits a per venir;
que puc ben assegurar-te
-i no és que em vulgui envanir-
que, jo, de blat i d'ametlles,
d'olives, d'ordi i de vi,
en cullo més que cap altre
terrassà en pugui collir.
[...] Que és que m'estimo la terra
i ella m'ho sap agrair...

Wild Hill, 13 de juliol del 1943

2n PUNT DE TROBADA: dins L'ESGLÉSIA

HISTÒRIA ENCESA (fragment)

I hem après que el morir és el retorn
d'un manlleu antiquíssim, d'un vell préstec
que, agosarat o tímid, mansuet o feréstec,
un hom ha de rendir-lo, sense frau ni suborn.

I que la Mort, la pobra Mort mateixa,
no deixa
en préstec ni refusa, no prega ni comanda;
que solament
espera a l'altra banda
de la pesada reixa
que ens empresona, tota tranquil·la i somrient,
perquè sap bé que, amb tant de
glatir per un cel lliure, no pot haver-hi queixa
de cap penat a qui arriba la tanda
de l'alliberament.
Que ens rebrà com si fóssim els seus hostes,
en casal d'atzabeja i amb un present de flors.

Per totes les preguntes tindrà bones respostes,
i ens ungirà les temples amb olis de repòs.
I que, mal que ningú no li ho demani,
ens dirà que el repòs en son casal
és només momentani,
per agençar la despulla mortal
que ha de donar-se a una tasca vital
en el silent obrador subterrani
del regne mineral.

Hem après que la fosca portalada
que a tants fa tanta feredat
no és pas major enigma del que ens semblava cada
porta gran i tancada
que mai hàgim trobat.
Que quan la llum postrema la toca, s'entrebada,
respon al feble truc amb un esclat
de nova llum, i s'obre ben bé, de bat a bat,
i ens dóna accés a la llisa esplanada
de la Posteritat,
que ens guardarà la identitat
amb què guanyàrem bona o mala anomenada
en seguir les roderes que fan el Bé i el Mal.
I el Temps, el Temps absolut i total,
que sempre passa i mai no cessa,
ens donarà, potser, anuència
perquè, una bona estona, sense pressa,
puguem gaudir de la supervivència
en l'epíleg del drama terrenal,
fins que el temps nostre passi a ésser
temps immemorial.

1956-1957

3r PUNT DE TROBADA: CAN BARBETA

A POC A POC

A poc a poc admirarem la posta
davall un cel de roses i de foc.
El sol morent a l'horitzó s'acosta
a poc a poc.

Una gran pau s'estén per la contrada.
L'alquímia de l'hora, amb màgic toc,
transmuda en or penyal i serralada
a poc a poc.

En el camí que mena a la masia
no hi trobarem cap còdol ni cap roc;
el peu, però, hi va com cada dia:
a poc a poc.

Ve, gansoner, un bou que mai no arriba
-ungla calmosa que no es mou del lloc-
tot i que el jaio, inconscient, l'abriva
a poc a poc.

Passarà un ruc que ve del seu ofici
com en represa habitual d'un joc,
movent el cap sens ombra ni desfici,
a poc a poc.

El marge brusc ens posarà a la vista
un ginestell tot esquitxat de groc
que es va marcint com una dama trista:
a poc a poc.

L'heura d'un om té clapes d'agonia,
i al rieral es vincla algun aloc
que va perdent el blau i l'alegria
a poc a poc.

Tot tanca pietosament la boca
i no s'aixeca cap soroll enlloc;
només l'ocell tardà piula i s'ajoca
a poc a poc.

Ara ja som a dintre de la casa
i el record del defora és com un floc.
El caliu de la llar consum la brasa
a poc a poc.

A poc a poc, la nit son vel atansa.
Les lloques diuen llur darrer "cloc-cloc".
I el son ens besa, tot descabdellant-se
a poc a poc...

Arenys de Munt, 1929

**4t PUNT DE TROBADA:
EL CEMENTIRI (a fora)**

MAR OBERTA
(fragment)

M'heu cridat, i vaig a Vós.
I així talment calia,
que amb el risc dels pescadors
se'm faci afanyar la via.

Conegui, en mon navegar,
hores de fatiga i ànsia,
si així he de merèixer el Pa
de l'Home en millor substància...

Només, si fos massa fort
el tràngol que enllà m'espera,
manteniu en el meu nord
la Fe, virtut marinera.

Que en l'Amor que avui pactem
ma vida pugui trobar-hi
aguant de timó i de rem
per seguir l'itinerari.

I, més tard o més dejorn
-car la set que en tinc no em deixa-
m'obri cales de retorn
la terra que em veia néixer.

London, 24 de juny del 1940

CEMENTIRI (a dins, DAVANT LA TOMBA DEL POETA)

EL VIATGE (fragment)

Les llàgrimes de la nit,
amb un dring fi, com de plata,
van caient al rierol
que s'esmuny entre els pollancre.

La boirina del torrent
s'esfilegassa en les canyes...
ai, quin lligam per al meu cor
els cabells blancs de la mare!

En la neu dels seus cabells
rossinyols d'amor niaven;
i avui em sento enyorós
d'antigues cançons de falda.

La mare, abans de morir,
em digué: "Pren una barca
d'ideals. Fes-te a la mar,
timoner de l'esperança.

D'aires d'amor pressentit
serà tan àgil la barca,
que tindrà, alleujant-li els remes,
un sostingut batre d'ales.

Navega totes les nits
amb set d'estrelles a l'ànima.
El teu destí et menarà
a una platja blanca, blanca,

i a l'arena de platí
vindrà l'estrella més alta
a fer-te, d'un bes al front,
príncep del més pur viatge.

Porta el meu record amb tu,
ben clar, que l'estrella sàpiga
que en el fervor del teu vers
encara és viva la mare.

Quan li hauràs parlat de mi,
ja podràs dir-li: Germana".

El bes d'una estrella viva
és el guardó del viatge.

**5è PUNT DE TROBADA:
CAN BORRELL (davant la masia)**

CLARORS I VEUS DE LA TERRA
(fragment)

(Missiva d'un exiliat a l'amiga malalta)

El bou hi obre un mugit
que els aires desentela,
i l'innocent cabrit,
que el sent, bela que bela!

El colom hi fa un dolç
parrup adesiara;
el gat hi estén miols
i es va rentant la cara,

i el porc -que ací ja ho sap
que és porc- per tot "Bon dia"
gruny, gruny, abaixa el cap
i, compungit, fa via...

I el ca fidel, el ca,
t'aborda i t'insinua:
-No et vull pas esverar;
si no, mira'm la cua!-

I, per si encara creus
que ell té maneres rudes,

salta i et besa els peus,
fa quatre corregudes,

i en un joiós mareig
se'n va on l'aviram tresca,
alça un escataineig
que el bestiar s'hi engresca,

i a l'era i al corral,
al porxo i als estables
hi ha un concert general
que fa escruixir els diables:

La cabra hi dóna encet
amb un pinyol terrible.
El be hi fa el clarinet
i el xai romp amb el tible.

La gossa i el cadell
fan el clapit del rastre;
bufa el trombó el vedell,
i el cornetí, el pollastre.

La mula hi centra el cant,
i el lliga i l'harmonitza
sota el compàs brillant
d'un viu retruc de guitza.

La lloca i els pollets,
que són de mena cauta,
hi posen els ferrets
i algun intent de flauta.

La truja i els garrins
no es queden pas en terra:
ells són els violins
i ella -és clar!- és la “verra”.

El boc, amb fosca tos,
imita les timbales;
i un indiote o dos,
vermells i enrampats d’ales,

ultra uns arpegis, fan
un fregadís molt destre,
talment el redoblant
que arrodoneix l’orquestra.

L’ànec fa un contrapunt,
sona el fiscorn la vaca,
i al mig del gran conjunt
s’hi mor de riure l’haca,

fan xiscles els conills,
i el cavall, l’euga i l’ase
alternen un renills
i uns brams com una casa.

I en ser a l’acord final
-per si les veus són poques-
s’hi engega el temporal
de crits d’un ramat d’oques!

Tot amb un noble orgull;
sense urc ni petulància.
Llevat de l’aldarull
i alguna dissonància,

el concert t’és ofert
amb una tal riquesa
i amb un caient tan cert
de la gràcia pagesa,

que, en capir el què i el com,
et dius: -Aquest “Bon dia”
pot tenir un altre nom:
“El cor de l’alegria!”

[...] La bondat del pagès
és com mel de la gerra:
que una mica de res
sintetitza la terra.

I aquí la terra diu:
“Bon dia!”, i la bonança
hi és com un ésser viu
que va multiplicant-se

i es formula en convits
de pau tan alta i vera,
que et gronxa els cinc sentits
la calma que hi prospera.

D’esglais o de perills,
ni la fosca en congria.
Si, a plena nit, els grills
fan: “Bon dia!, Bon dia!...”

El “Bon dia” és pertot;
i si d’un mal t’hi exclames,
la gent té en cada mot
l’escalf de quatre flames.

L’escalf d’un foc que fon
tristors i dols allunya.
L’indret més dolç del món
és aquest: Catalunya!

Ajuntament
d'Arenys de Munt

**Diputació
Barcelona**

*Xarxa de Biblioteques
Municipals*